

A bizalomért

Információtechnika Szegeden

Az 1948-ban budapesti székhellyel megalakult Információtechnikai Vállalat (Itv) kezdetben írógépek, számológépek, sokszorosító-gépek karbantartásával és javításával foglalkozott. A vállalat az ötvenes évek elejétől lendületes árutermelet fejlesztett ki — különféle műszerek, irodai gépek és precíziós gyártmányok szerepeltek a termékskálán. A 80-as évektől kezdve jelentősen kibővült az Itv tevékenységi köre. Megnövekedett a vállalat részvétele a számítási-, szervezés- és ügyvitel-technikai eszközök, berendezések és rendszerek komplex műszaki ellátásában. Az irodagépektől az adatfeldolgozó és ügyvitel-technikai berendezéseken át a számítógéprendszerekig az Itv országos hálózata látja el a szervizkiszolgálást.

Közismert, hogy vállalatunk vezető gárdája — a nemzetközi összehasonlítást tekintve — előregedett. Jólétes érzéssel foglaltunk helyet az Itv 5. számú szegedi területi üzemének igazgatói szobájában, ahol a 28 éves Imre László szervizigazgató és a 36 éves Guld József szervizvezető fogadott bennünket. Aztán mikor elkezdünk beszélgetni a szegedi szerviz helyzetéről, egyszerűen „kényelmetlenül” vált a fotel. Kiderült: az 56 dolgozót foglalkoztató

üzemnek mindössze ez év július 1-jétől van fiatal igazgatója, augusztus elsejétől szervizvezetője. Ráadásul kényszer szülte vezetőváltásról van szó — a kialakult helyzet és személyi problémák miatt a volt üzemvezető kilépett a vállalatból.

— Az ügyfelek visszajelzése alapján elmondhatjuk: az elmúlt 4—5 évben a szegedi szerviz elvesztette régi jó hírnevét — kezdi a „szegedi történetet” Imre László. — A szakemberek a megadott időre nem mentek ki elvégezni a javításokat, illetve a megjavított gépek rövid idő után újra elromlottak. Sok volt a vállalatok, intézmények részéről beérkezett reklamáció, s az átalánydíjas karbantartásokat sem végezték el rendszeresen. Az utóbbi néhány évben több mint húsz százzalakkal csökkent szerződéses partnereink száma. A kedvezőtlen kereseti lehetőségek miatt elvándorolt szakemberek magukkal vitték a „géppark”, illetve a javításokhoz szükséges szellemi kapacitás egy részét is.

— Tőlünk azt várják, hogy az eddigiekénél többet nyújtunk ügyfeleinknek — mondják szinte egyszerre. — Sajnos, sokkal könnyebb elrontani valamit, mint helyrehozni — teszi hozzá Guld József.

Hogy milyen célkitűzéseket fogalmaztak meg a bizalom visszaszerzésére? Sokfelét. Először is teljesíteniük kell a szerződésekben vállalt kötelezettségeket, s — a bérszabályozás és a munkaerő-átcsoportosítás adta lehetőségekkel élve — feljebb kell vinni a dolgozók kereseti szintjét. Csökkeneni kell a szolgáltatás szintjének növelése mellett a javítási időt is. Becslésük szerint Szegeden több tízezer számítógép működik. Javításukkal eddig ez a szerviz nemigen foglalkozott — ezen is szeretnének változtatni. A partnerekkel együttműködve zökkenőmentessé kívánják tenni a tőkés importból származó alkatrészek beszerzését. A szolgáltatásaikat teljesebbé téve kereskedni is akarnak. A jövőben. A beszerzés, a beüzemelés, a garanciális javítás és az azon túli szervizszolgálat így egy komplett folyamat részeivé válnak. Október végén Szegeden az Itv által forgalmazott termékekből vásárlással egybekötött bemutatót tartanak.

Mint láthatjuk, nem kevés tennivalót vállaltak föl a fiatal szakemberek. S mint ők is hangsúlyozzák: a nehéz helyzetből való kilábalás sikeressége dolgozóik hozzáállásától is függ.

Dányi László

Negyven év a „brett” mögött

Egy ötvös a sok közül

Ki ne ismerné vajon Szegeden Priskin Gusztávot — de legalábbis cégtábláját, mely hirdeti, hogy ötvösmester? Kinek ne lett volna javítandó órája, kicserélendő óraszíja, fölfüzdő gyöngysora, elszakadt nyaklánc, aktualitását veszített, s ezért fülbevalóvá átképzendő jeggyűrűje? S ki nem vett volna piacon vagy kapualjban aranygyűrűt, amiről Priskin Gusztáv sajátlással állapítja meg, hogy réz? (Ennek fordítottjára még nem akadt példa.)

— Hát ilyesmikkel foglalkozom — mondja a mester. — Arany, ezüst és hamis ékszer javításával. Nagyon sok a bizu ékszer... Divat, akár az ékszerész szakma. Ékszer és ékszerészet változhat anyagában, formájában, de lényegében nem.

— Mi szükséges ahhoz, hogy valaki ékszerész lehessen?

— Mindenekelőtt szakmaszeretet. Kell továbbá érettségi vizsga is... Annak idején három-négy inasévhöz kötötték, és alatt kiderült, hogy alkalmas-e rá a jelentkező, vagy sem.

— Kell hozzá valami különleges képesség? Hiszen az ékszerész apró dolgokkal bibelődik...

— Fantázia nélkül nem ékszerész az ékszerész... Jó továbbá, ha az illetőnek van rajzkészsége, meg egyáltalán: van kézügyessége.

— Milyen értékű tárgyakat hoznak ide az emberek?

— Ötven forinttól akár száz ezerig, s tovább...

— Nem fél a betörőtől?

— Erről ne írjon mást, csak annyit, hogy rácsok, záruk, pécélszekerény védi az ékszereket... Nagyobb értékű tárgyakat pedig csak akkor vállalom el, ha egy nap alatt el tudom végezni a javítást. Reggel behozza a kedves megrendelő, s délután már viheti is.

— Hamis ékszerekről is beszél?

— Rengeteg hamis ékszer — főleg aranynak vélt réztárgy — forog közkezen... Ennek oka: az emberek nem hiteles helyen vásárolják ezeket. Jó, ha tudjuk: a piacon, itt-ott beszerzett „arany” — igaz, hogy fénylik —, kivétel nélkül réz.

Az arany- és réztárgyak egymástól való elkülönítése rutinmunka; választóvíz segítségével történik.

— Az üveg és a gyémánt éppúgy hasonlít egymáshoz, mint a réz és az arany...

— Bizony, itt már nem könnyű az ékszerész helyzete... Vannak tökéletesen csiszolt, csodálatos üvegtárgyak, melyek megtévesztésig hasonlók a gyémánthoz. A megfelelő gyakorlat azonban itt is segít.

— Milyen szerszámokat igényel az ékszerész munkája? Vannak esetleg speciális, csak itt használt „műszerek”?

— Olyanok nincsenek... Különböző fogók, reszelők, kalapácsok finomított változataival dolgozunk... Van aztán a kézi fémhengerlő, a huzalhúzó...

— Ön csak javítja az ékszereket, de az ékszerész-vállalatnál újakat is készítenek...

— Ez a következőképpen történik: behoz a megrendelő valamit; tört aranyat, megunt ékszert, hasonlót, s kéri, hogy ezt meg ezt készítsenek belőle...

— Hogy történik mindez?

— Az anyagot megolvastják, kinyújtják (lemez vagy huzal formájúra), majd a kívánt alakúra formázzák. A formálás kézi munka: hajlítás, reszelés, domborítás... Ezután jön az összeforrasztás, a diszítőkö befoglalása, a fölfényezés — így készülnek hát az ékszerek.

— Mennyi idő alatt?

— Hát, ez változó... Vannak pár órás munkálatok, de három-négy hetesek is...

— Úgy tudom, órák javításával is foglalkozik...

— Nem én, hanem a lányom, aki órajavító kisiparos... Jelenleg nincs itt. De térjünk vissza a nemesfémekre: ilyeneket jelenleg nem vásárolhat föl a kisiparos. A baj ezzel ott van, hogy rengeteg apró ezüsttárgy kallódik így el, jut a szó szoros értelmében szemétre... A pici, pár grammos ezüsttárgyakat az óraékszer nem vásárolja föl, mert sok vele az adminisztráció. Sok kicsi azonban sokra megy: évente tónányi ezüst lenne megmenthető, ha a kisiparos fölvasárolhatná

— az állam által megszállt formák és keretek között.

— Ez igaz... Voltak azonban olyan idők is — szerencsére, már elmúltak —, amikor a kisiparosok még csak nem is foglalkozhattak nemesfémekkel...

— Ez az időszak a hatvanas évek közepéig tartott... Ezután már foglalkozhattunk ezüsttárgyakkal. Az aranytárgyak javításához való jogot azonban csak négy évvel ezelőtt kaptuk meg... Nézzé, negyven éve ülök az ékszerészasztal (a „brett”) mögött. Huszonöt évig foglalkoztam kis ezüsttárgyak előállításával. Készíthettem volna én sok szép ékszert aranyból is, ha szabad lett volna... Talán, csak nem rosszkor születtem?

Farkas Csaba

Lapozgatás a Csongrád megyei statisztikai évkönyvben (I.)

Megyei böngésző

A Központi Statisztikai Hivatal Csongrád Megyei Igazgatósága a közelmúltban jelentette meg 1986. évi évkönyvét. Hagyományos felépítése szerint, a kötet tartalmazza a népesség-népmozgalom, a beruházások, a munkaügy, az ipar, a mezőgazdaság, a közlekedés és távközlés, a belkereskedelem, az idegenforgalom, a lakáshelyzet, az egészségügy, az oktatás és a közművelődés legfontosabb és legjellemzőbb adatait, és az ezek viszonyításához szükséges, országos és megyei tabellákat. Tíz év tükre is egyúttal, minthogy számos adat 1975-től folyamatosan végig követhető több témában, és ezáltal tendenciákat is érzékelhetünk.

Hogy milyen „olvasmányos” tud lenni egy statisztikai munka, azt olvasóink a most kezdődő sorozatos feldolgozásból, ismertetésből érzékelhetik.

A legnépesebb nagyközség: Mindszent — legkisebb település: Klárafalva

Csongrád megye az ország lakosságának 4,3 százalékát teszi ki. Ez a pozíció szinte állandó: így volt ez 1975 óta minden öt éves ciklusban. Abszolút számokban ez azt jelenti, hogy tavaly 456 ezer 600 volt a lélekszám, ami hosszabb ideje stabilnak mondható, hiszen az ingadozás minimális — évente egy-két ezer. Ez a mini-

Export és belföldi

Hullámzó érdekeltség

Egy-egy gazdálkodó egy-egy tevékenysége az utóbbi időben sokszor kényszerült hirtelen irányváltásokra. A gazdasági szabályozókhoz való idomulás, a nyereséges termelés fenntartása megkövetelte a házi számítógépeket: mivel járnak jobban, ha exprtra, vagy belföldre gyártanak? Persze ehhez olyan termékek szükségesek, amely csekély változtatással több piacon eladható. A Sándorfalvi Ruházati és Szakipari Szövetkezetnél nem panaszkodhatnak a megrendelésekre, maguk szelektálhatnak, hogy melyikből mennyit vállalnak. Most is a szolgáltatások korát élük, hisz a januárban életbe lépő termelői árszor-zók teljesen új helyzetet teremtenek. Ami az idén jó (nekik), nem biztos, hogy jövőre is gazdaságos.

*

Solymossy Andrást, a szövetkezet elnökét pár napja még igen gondterhelten láttam. Itt lenne az ideje, hogy a munkások elé álljon, és elmondja, mire készülnek jövőre. Hisz egy vezetőből, legalábbis „bekezdőből” elvárható: legyen neki elképzelése. Csak hogy ehhez meg kell várnia a változásokat pontosított végrehajtási utasítások közzétételét. Az általános elvek nem igazíthatnak el, hisz olyan szerteágazó és vegyes a tevékenységük, amelynek játékszabályait nem lehet ráhúzni egy kaptafára.

Az öt fő terület legnagyobbika a textilkonfekció. Ez adja a 60 milliós termelési érték közel 60 százalékát. Vasipari részlegük Kisteleken működik, a 300 fős létszámuk egytizedével Nagyvállalatoknak gyártanak alkatrészeket. Saját termékeik a szeméskonténer és az Agrokernek gyártott sertésönetető. A faipart egy tízfős, egyedi megrendeléseket vállaló kis csoport jelenti. Bútorokat, falburkolatokat készítenek. Az építő SZOT-szállóban is van feladatuk. A szolgáltatóik táborára már nevesebb. Sándorfalván, Kisteleken és több más községben 16 szakmában 84 iparost foglalkoztatnak. Átalányelszámolásos formában. Megtalálható ebben a fodrásztól kezdve, az autófényezőig, sokféle nélkülözhetetlen tevékenység. A szappanfőzők csak három vannak, de évente 350 tonna forgácsolt ipari szappant és csereszappant készí-

tenek. A zsiradékbegyűjtő cserehálózatuk az egész országra kiterjed. Az évekkel ezelőtti megjelent Tisza háziszappanjuk egy időre eltűnt az üzletekből, mivel hiányzott az ehhez szükséges jó minőségű alapanyag. Most már ez is megvan, csak hogy a korábbinak többszöröseért. Jó időbe telt, mire ezt a fogyasztói árban is érvényesíteni tudták. Így megint nincs akadálya, hogy jövőre visszatérjen az időközben megkedvelt cik-kük.

A jövedelmezőségi sorrend jelenleg: szappan, vas- és faipari termékek, konfekciók és végül a szolgáltatások. A két utóbbi csoport jövője a legbizonytalanabb. A szolgáltatásokra eddig azért nem fizettek rá, mert az építőipari munkák jelentős részt képviselnek, nagyszámú befizetések ellensúlyozzák a kisebb bevételű területek, így például a fodrászat alacsonyabb jövedelmezőségét. Továbbra is nagy szükség van az otthon és a szolgáltatóházakban foglalkoztatott iparosok munkájára. Hogy az átalányelszámolásos forma jövőre is életképes megoldásnak bizonyul-e? A jogszabályok pontos ismerete nélkül egyelőre nehéz lenne megállapítani.

A legjelentősebb termék a textilkonfekció. Egy időben teljes egészében tőkés exportra bémunkát végeztek. Az így behozott bérleti díjas külföldi gépek a vételár kifizetése után itt maradtak, most is ezeken dolgoznak. A mára előregedett géppark cseréjére az alacsony nyereséghányad miatt nem jutott pénz. A tőkés export helyett egyre inkább a belföldi értékesítést részesítették előnyben. Mig 1983-ban 21 millió forintért szállítottak árut Nyugatra, addig ez az érték 1986-ra 9,6 millióra csökkent. Tavaly a belföldi 22 milliós forgalom 2,5 milliós nyereséget hozott, az export csak 400 ezret.

*

Ezek az arányok az idén sem változtak, mégis az év elején a kivitel bővítését célozták meg. Az ok az igen alacsony, 56 ezer forint körüli keresetszint növelése. Ugyanis a hozzáadott érték növekedése esetén akár 18 százalék emelésre is jutott volna fedezet, de a 10 százalékon felüli részt büntetőadók nélkül csak úgy lehet-

tett volna kifizetni, ha az összárbévetelükben a tőkés export meghaladta volna a 25 százalékot. Menet közben azonban kiderült, hogy a 13-14 millió forintot érő külső megbízást meg elbírja a nyereségük, de előlött már olyan előnytelenn üzletekbe kellett volna belevágni, ami veszélyeztetette volna a 8 milliós nyereséget. Vagyis az előírt exportrészarány teljesítése esetén nem lett volna fedezete a magasabb kereseteknek. Ezt nem vállalták, így maradt a 10 százalékos bérfejlesztés.

A keresetek nagyobb arányú növelésével az volt a céljuk, hogy megállítsák a létszám további csökkenését, hisz emiatt 4-5 év alatt 120 ember hagyta itt a szövetkezetet.

A jövő év azonban ezeken a gondoknál is többet tartogat. Mig az alapanyag-szállítók új termelői árai 2 százalékkal csökkennek, addig nekik az érvényes termelői árszorozójuk 87,2 százalékal. Például egy farmer-nadrágot 80-100 forinttal kevesebért kell kihozniuk. Vagyis a belföldi nyereség-hányad egésze rámehet erre az egy változásra. Egy kész kómosott farmert most 600 forintból hoznak ki, s ennek is nagy része anyagköltség. Kérdés, ha felhagynak vele, s nem szállítanak az állami kereskedelemnek, miként hat a fogyasztói árakra. Ugyanis a butikokban ezután is lehet majd ilyen farmert vásárolni, s azok bedolgozóira kevésbé érzékenyen hatnak a változások. Jelenleg az itteni kérészeset is ki tudják fizetni a konfekcionálásért. A tisztánlátást nehezíti, hogy az anyagot szállító novemberben engedélyezett áremelést hajthat végre, s ehhez képest fogja majd termelői árát csökkenteni. A szövetkezetnek aligha lesz ideje ezt a hatást tovább hátrítani.

*

Természetesen társadalmi méretekben megmagyarázható ez a jelentős árkorrekció. Közelebb hozza a belföldi és az export jövedelmezőségi szintjét. Ha ezen csak egy-két termelő — s bármily fájdalmas, talán épp egy helyi munkahely — veszt el versenyképességét, s akad, amely talpon tud maradni, s átvállalni a megszűnő tevékenységét, a szelekciót mindenképp egészségesnek kell értékelnünk. Ha azonban egy egész iparág dobja be a törülközőt, az már egy nem várt, kellemetlen mellékhatás. Hogy miként lesz, az idő fogja eldönteni. Egy valamit nem lehet csak megtenni Sándorfalván sem, azt, hogy ne próbálják meg felvenni az odadobott kesztyűt.

A közigazdász elnök és munkatársai számára nem könnyű a feladvány. Egyrészt száznál több falun elhelyezkedni nehezen tudó, betanított munkát végző asszony sorsa van a kezükben, másrészt egy esetleges veszteségesse váló részterület megtartásával nem veszélyeztetheti az egész szövetkezet létét. Mindezt a teljes szabályozórendszer ismeretében lehet csak eldönteni. Esetleg vállalni kell újra egy nagyobb exportot, vagy a belföldi tevékenységben kell megtalálni azt a profilt, amely biztosítja a fennmaradást. S ez jövőre nem biztos, hogy az a termék lesz, ami az idén

Tóth Szeles István